

Інноваційні форми організації додавної та дистанційної освіти в освітньому окрузі

Жанна ФЕРСИЛЕЄВА,

заступник директора Маріупольської
загальноосвітньої школи I–III ступенів №47,

Ірина ЦУНІКОВА,

методист Маріупольського
науково-методичного центру

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку суспільства виникає потреба у нових ефективних формах організації освітньої системи та методах навчання і виховання, що спрямовані не лише на засвоєння і поглиблення знань, а й стимулювання особистісного зростання дитини. Такою інноваційною інтегрованою моделлю надання освітніх послуг, яка б об'єднала в єдиний процес навчання, виховання й розвиток особистості, є Літня школа для обдарованих дітей, що функціонує у межах освітнього округу. Нова форма надання освітніх послуг розширює можливості додавної, дистанційної та інших сучасних форм організації навчання, завдяки якій учні можуть самостійно обирати види діяльності, визначати власний освітній шлях, траєкторію розвитку для досягнення успіху та професійного самовизначення і самореалізації в соціумі.

Літня школа для обдарованих дітей, що створена в освітньому окрузі №7 на базі опорного навчального закладу освіти ЗОШ №47 міста Маріуполя, – це некомерційний освітній проект, спрямований на розширення та поглиблення знань з певних предметів, покликаний моделювати учнівське наукове співтовариство й залучати школярів до навчальної, творчої та дослідницької діяльності, розвивати такі форми роботи з дітьми, які б дали змогу в короткий термін їх зацікавити; стимулювати до освоєння нових знань, передових технологій, що не увійшли до навчальної програми. Літня школа дає учням можливість розширити свій кругозір, дізнатися більше про новітні досягнення науки, високі технології, обговорити актуальні питання наукового й технічного прогресу. Вона пропонує короткочасні інтенсивні заняття за актуальною і практично значущою тематикою.

Завдання Літньої школи:

- створення навчальних модулів та програм, що охоплюють новітні тенденції наукових дисциплін;
- формування в учнів інтересу до науки й бачення себе у контексті процесу розвитку сучасної науки;
- формування уявлення про специфіку науково-дослідницької роботи;
- створення освітнього майданчика для розвитку та формування предметних компетенцій;
- інтеграція освіти та науки в межах учнівських досліджень;
- розвиток партнерських взаємин між провідними ВНЗ та освітнім округом.

Організатор освітнього проекту – Рада округу, яка формується з представників восьми навчальних закладів, дев'яти дошкільних навчальних закладів, МВМПУ №99, позашкільних та громадських структур. Адміністративний кластер Літньої школи здійснює загальне керівництво. До викладацької діяльності у ній залучаються кращі вчителі, методисти, викладачі, аспіранти, студенти Приазовського державного технічного університету, Маріупольського державного університету. Демократичність управління школою синтезується з тактичним та стратегічним плануванням практичної діяльності, яку здійснює адміністрація у співпраці з учнями, батьками, представниками позашкільних закладів та громадського самоврядування. Тільки чітка постановка мети та завдань, корегування й контрольованість практичної діяльності забезпечують реалізацію ідеї та її ефективне втілення. Залучення до управління не тільки педагогів, а й громадськості відповідає вимогам часу та демократизації суспільства, сприяє більш повному задоволенню освітніх потреб, підвищенню авторитету навчальних закладів, створенню позитивного іміджу опорного закладу.

*Захист екологічних проектів
на засіданні міжшкільної дитячої екологічної ліги*

Організаційний контент. Маріупольська Літня школа освітнього округу №7 – школа додаткової та дистанційної освіти, яка формується щоліта, і є унікальною лабораторією інтенсивної педагогіки. Щороку вона об'єднує близько 150 учнів, більшість з яких у навчальному році стають учасниками та переможцями олімпіад, конкурсів, різних змагань. Стимулює творчу навчальну та дослідницьку активність, підвищує рівень особистої траєкторії обдарованих учнів участь у міжшкільному науковому товаристві «Сузір'я». Відбір учнів Літньої школи відбувається на конкурсній основі і вигляді співбесіди та особистого бажання школярів, які брали активну участь у роботі свого навчального закладу. Серед викладачів Літньої школи – кращі вчителі, ентузіасти своєї справи, які протягом навчального року очолюють консультаційні пункти, надають консалтингову допомогу своїм колегам.

Функціональний контент. Використання різноманітного ресурсного потенціалу дає змогу розширити спектр освітніх послуг, акцентувати увагу на використанні сильних сторін діяльності навчальних закладів, наповнити їх новим змістом і вдосконалити нові форми навчання. Позитивним надбанням можна вважати впровадження проектних технологій («Від талановитого вчителя до обдарованої дитини», «Інтелект», «Лідер»), що охоплюють широке коло не лише освітанських об'єктів, створюючи профільну мережу, а й суб'єктів – споживачів освітніх послуг. Проекти мають багатofункціональне поповнення, що формує вузькопредметні компетенції (локальні предметні майданчики), комунікативну та життєспроможну компетентності,

особисте самовдосконалення та здоров'язбережувальні компетенції.

Міжшкільний дитячий літературний клуб «Живе джерельце», що є філією літературного клубу «Іллічівські зорі», розвиває мистецькі та творчі здібності учнів.

Сформована система співпраці з позашкільними закладами, комітетами самоорганізації, воїнами-інтернаціоналістами, українським реєстровим козацтвом, асоціацією жінок ВАТ «ММК Ілліча» створює сприятливі умови для розкриття і визнання талантів та здібностей учнів.

Психологічний супровід учасників Літньої школи здійснюють практичні психологи округу, які проводять тренінгові заняття, консультування. Діяльність мобільного соціально-психологічного пункту і тренінгового майданчика дає змогу визначити рівень творчого потенціалу дітей, допо-

могти їм у професійному самовизначенні та самореалізації.

Технологічний контент. Навчальна програма складається з навчального та розвивального модулів, що представлені різними науковими дисциплінами (обов'язкові заняття з профільних предметів, лекції, семінари, студії, наукові турніри, екскурсії, конференції, учнівські мережеві олімпіади), широким спектром факультативних занять і елективних курсів за бажанням учнів, свят, екскурсійних, спортивних або розважальних заходів, інтелектуальних, ділових ігор, квестів, кіноклубів тощо. Літня школа не передбачає підготовку учасників у вузькій науковій сфері, а є радше введенням у певну наукову область, що дає змогу розширити світогляд. Тому в рамках роботи Літньої школи було

*Заняття секції «Хімія»
в Літній школі для обдарованих дітей*

Таблиця 1

Навчальна секційна структура Літньої школи

№ з/п	Відділення	Секції	Класи
1.	Гуманітарне	російська мова	5, 6, 7, 8, 10
		українська мова	5, 6, 7, 8, 10
		англійська мова	5, 6, 7, 8, 10
		історія	7, 8
2.	Фізико-математичне	математика – I рівень	5, 6
		математика – II рівень	7, 8, 9, 10
		фізика	7, 8, 10
		інформатика – I рівень	5, 6
		інформатика – II рівень	7, 8
3.	Хіміко-біологічне	біологія	7, 8
4.	Економічне	економіка	7, 8, 10

розроблено проект «Інтелект» з метою формування освіченої, творчо розвиненої, культурної, гуманної і толерантної особистості, яка володіє високими інтелектуальними компетенціями та моральними принципами.

Маркетингові дослідження управління освітнього округу формують освітні запити, впливають на зміст та кількісно-якісне поповнення освітніх послуг. За результатами маркетингової діяльності були сформовані предметні напрями (відділення) Літньої школи: гуманітарний; фізико-математичний; хіміко-біологічний; економічний.

Навчальні модулі предметних напрямів спираються на шкільну програму, але стосуються більш глибоких тем, які часто взагалі не вивчаються у школі. При вільній формі організації навчальної діяльності вчителю надана можливість самостійно обирати найбільш значущі й цікаві теми для опрацювання. Поглибити ефективність навчальної

діяльності покликані інформаційно-комунікативні технології дистанційного навчання, що дозволяє охопити більшу кількість учнів, уможливує доступ до освітнього простору без часових та територіальних обмежень.

З метою підвищення результативності та вдосконалення організації процесу навчальної діяльності в Літній школі вчителі використовують різні методи й форми роботи:

- *традиційні*: лекції (для забезпечення цілісності сприйняття логіки і взаємозв'язку навчального матеріалу), семінари (для активної взаємодії учасників освітнього процесу й активізації творчих здібностей, поглиблення знань, формування уміння відстоювати власну позицію і враховувати думку інших);

- *інноваційні*: рефлексивне спостереження (один із засобів педагогічного впливу та активної практики), метод кейсів, мікрОВикладання (спрощення навчальної ситуації), написання та захист науково-дослідницьких робіт (що сприяє поглибленому вивченню наукової літератури та автентичних джерел із заданої теми, оволодінню методами сучасних наукових досліджень і розвитку навичок самостійного творчого мислення).

На підставі вільного вибору учнями певного предметного напряму Літня школа сформувала навчальну секційну структуру (див. табл. 1).

У навчальному процесі головною фігурою є учень та його освітні запити. За обраними школярами напрямами навчальної діяльності адміністрація Літньої школи об'єднує їх у невеликі, іноді різновікові групи, якими опікується куратор. Розширення можливостей навчальних закладів через діяльність освітнього округу створює сприятливі умови для ефективного використання творчого потенціалу вчителів, вихователів, майстрів на основі впровадження інноваційних сучасних форм організації освітньої діяльності.

Співпраця з вищими навчальними закладами міста та області була підкріплена відповідними договорами. Викладачі ВНЗ здійснюють наукове керівництво дослідницькою діяльністю учнів, консультують їх. Захист наукових робіт відбувається не лише в межах Малої академії наук, а й на студентських науково-практичних конференціях. Майстер-класи викладачів ВНЗ міста на базі опорної школи освітнього округу з окремих предметів – дієва форма залучення учнів до наукової діяльності. Отже, функціонування Літньої школи для обдарованої молоді дає позитивні освітні результати для всіх суб'єктів освітнього округу.

Результативність освітньої форми Літня школа

Діяльність учасників Літньої школи позитивно впливає на результати

Команда ЗОШ № 47 – переможці міських змагань з баскетболу та легкоатлетичного пробігу

олімпіад, МАН, конкурсів за усіма освітніми напрямками. Науково-дослідницьку роботу учні починають, зазвичай, у Літній школі, де на практиці засвоюють навички пошуково-проектної та дослідницької діяльності, яку організовує вчитель вищої категорії ЗОШ №47 – Наталя Брагіна.

Укладання договору про співпрацю з енергетичним факультетом Маріупольського державного металургійного університету дало змогу організувати кураторство факультету над дослідницькою діяльністю учнів з виходом на захист наукових робіт на щорічній регіональній науково-практичній конференції «Електрифікація енергозбереження та екологія». За останні роки здобуті перемоги на студентських конференціях: 2010 р. – тема «Повітряний двигун своїми руками», II місце секції «Електрифікація»; 2011 р. – тема «Освітленість і можливість енергозбереження в кабінеті фізики» – II місце; 2012 р. – тема «Електрифікація» – III місце; тема «Електромагнітні випромінювання електропобутових приладів» – II місце. Фізико-математичне відділення обрало напрям популяризації математичної освіти через залучення учнів до Міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру». Куратором секції «Інформатика» в Літній школі є Олег Панов, учитель ЗОШ №24. Його учні мають високі результати на рівні області.

Хіміко-біологічний напрям. Куратор хіміко-біологічного відділення Літньої школи, вчитель вищої категорії ЗОШ №47 Олена Боруш співпрацює з натуралістичною станцією с. Пески, де отримала завдання для практичної дослідницької агрономічної

У музейній кімнаті «Українська хата» ЗОШ №47

діяльності. Її учні брали участь в обласній науково-практичній конференції «Юний квітникар», стали членами шкільної екологічної ліги «Екосвіт».

Економічний напрям. Важлива частина функціонування Літньої школи – проектна та дослідницька діяльність. Учні економічного відділення Літньої школи, куратором якого є вчитель вищої категорії ЗОШ №47 Ірина Цунікова, беруть участь у дослідженні різноманітних тем: міжнародні інтеграційні процеси в умовах глобалізації та спеціального режиму інвестиційної діяльності, міжнародний маркетинг та промисловий бізнес, розвиток реформ у малому та середньому бізнесі, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків країн. Укладання угод співпраці з економічними факультетами Приазовського державного технічного університету та Маріупольського державного університету сприяло вдосконаленню форм взаємодії з ВНЗ, викладачі яких є керівниками наукових робіт школярів. Науковий супровід систематично надають декан економічного факультету ПДТУ Р.О. Толпежників, старший викладач В.В. Гончар, декан економічного факультету МДУ Л.Н. Ніколенко. Для поглибленого засвоєння бізнес-освіти та впровадження регіональної програми «Шкільна бізнес-освіта на Донеччині» учитель Ірина Цунікова в 2011 р. створила інноваційний проект «Модель інтегративної бізнес-освіти навчального закладу» та захистила його на обласному конкурсі «Кращий працівник року» у номінації «Кращий викладач шкільного курсу «Бізнес-освіта». У 2012 р. вона стала переможцем Всеукраїнського конкурсу «Вчитель-новатор» мережі Майкрософт «Партнерство в навчанні», де презентувала електронний мультимедійний посібник «Економіка».

Гуманітарний напрям. Гуманітарна секція Літньої школи, яку очолює

Відкриття спортивного майданчика в мікрорайоні

Шаховий турнір

учитель вищої категорії ЗОШ №47 Олена Ігнатова, є творчою базою для розвитку літературного дарування та співпраці з філологічним факультетом МДУ. У ній займаються розробленням проєктів для конкурсів «Творча юнь Донбасу», Міжнародного проєкту «Мой мир», Міжнародної науково-практичної конференції «Чехов глазами современников», творчих вікторин «Таганрог и его города-побратимы» тощо. Філологічне відділення секції «Німецька мова» очолює вчитель вищої категорії ЗОШ №30 Тетяна Чуріна. Створенню секції посприяла діяльність гуртка з німецької мови, консультаційний пункт та практичне спілкування в мандрівках Німеччиною. Учні Ольга Новікова, 11 кл., з темою «Прислів'я як узагальнена пам'ять народів, колорит самобутньої культури» та Олександра Костиць, 11 кл., з темою «Лінгвістична природа та функції звертання за поезією Райнера Марії Рільке» стали переможцями міського етапу МАН.

Літня школа здатна активізувати роботу з професійної орієнтації школярів на основі навчальної практики, екскурсій, вибору профілів навчання. Розвинута співпраця з вищими навчальними закладами міста й області в формі консультацій, науково-дослідницької діяльності, створення спецкурсів для учнів старшої школи як майбутніх абітурієнтів, предметних майстер-класів, участі у наукових конференціях – все це спрямовує учнів на плідну творчу навчальну діяльність. На заключному етапі Літньої школи зазвичай проводиться учнівська конференція. Учні – учасники профільних модулів – отримують сертифікат Маріупольської Літньої школи, затверджений Радою освітнього округу.

Сучасна молодь небаїдуха до освіти, але й освіта має бути більш орієнтована на життєво-практичний та особистісно-орієнтований зміст. Створення сприятливих умов для формування єдиного освітнього простору – важлива складова сучасного етапу реформування освіти. Отже, необхідно знаходити ефективні інноваційні форми організації освітньої навчальної діяльності для розширення спектру освітніх послуг.

Анонсації

Жанна ФЕРСИЛЕЄВА, Ирина ЦУНИКОВА
Інноваційні форми організації додаткової та дистанційної освіти в освітньому окрузі

У статті висвітлено досвід організації інноваційної інтегрованої моделі надання освітніх послуг Літньої школи для обдарованих дітей освітнього округу №7 міста Маріуполя, яка працює на базі опорного навчального закладу ЗОШ №7. Розкрито завдання школи, а також організаційний, функціональний, технологічний та результативний контент її діяльності.

Ключові слова: освітні послуги, Літня школа, обдаровані діти, освітній округ, дистанційна освіта, опорний навчальний заклад, інноваційна модель.

Жанна ФЕРСИЛЕЄВА, Ирина ЦУНИКОВА
Інновационные формы организации дополнительного и дистанционного образования в образовательном округе

В статье освещается опыт организации инновационной интегрированной модели предоставления образовательных услуг Летней школы для одаренных детей образовательного округа №7 города Мариуполя, которая работает на базе опорного учебного заведения ЗОШ №7. Раскрыто задание школы, а также организационный, функциональный, технологический и результативный контент ее деятельности.

Ключевые слова: образовательные услуги, Летняя школа, одаренные дети, образовательный округ, дистанционное образование, опорное учебное заведение, инновационная модель.

Zhanna FERSILEYEVA, Iryna TSUNIKOVA
Innovative forms of organization of additional and distance education in educational district

The article deals with the experience of organization of innovative and integrative model of provision of educational services of Summer school for gifted children of educational district №7 in Mariupol that worked on the basis of school №7. The task of the school is described and organization, functional, technological and result contents of its activity is described.

Keywords: educational services, Summer school, gifted children, educational district, distance education, innovative model.